THE INSTITUTE OF CHARTERED ACCOUNTANTS OF SRI LANKA

CURRICULUM 2025-30

Chapter (C)

ව්‍යවසාය අවදානම් කළමනාකරණයේ පදනම

(Foundation of Enterprise Risk Management)

JMC vLearning
your virtual learning partner

P.A Janith Madhushankha
Assistant Manager Group Risk & Control at Brandix
ACA, B.B. Mgt (Accountancy Sp) UoK, Certified in Forensic Accounting

JMC JAYASEKERA MANAGEMENT CENTRE (PVT) LTD. COLOMBO 02. ESTD-1972

ERM හි අරමුණු සහ රාමු (Objectives and Frameworks of ERM)

ව්‍යවසාය අවදානම් කළමනාකරණය (ERM) යනු හුදෙක් පාඩු මගහරවා ගැනීම පමණක් නොව, ආයතනයක අරමුණු ඉටු කර ගැනීම සඳහා අවදානම් ක්‍රමවත්ව කළමනාකරණය කිරීමයි.

ආරක්ෂණයේ සිට උපායමාර්ගය දක්වා (From Defense to Strategy)

අතීතයේදී අවදානම් කළමනාකරණය යනු පාඩු වළක්වා ගැනීම සහ නීති රීති වලට අනුකූල වීම (Compliance) පමණි. නමුත් වර්තමානයේ එය ආයතනික උපායමාර්ගයේ (Strategy) ප්‍රධාන කොටසකි.

ගෝලීය රාමු සහ දේශීය සංස්කෘතිය (Global Frameworks and Local Culture)

ERM ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා ප්‍රධාන ගෝලීය රාමු (Frameworks) දෙකක් භාවිත වේ

- **COSO රාමුව: (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission)**
- **ISO 31000:2018:** ප්‍රමිතිකරණය සඳහා වූ ජාත්‍යන්තර සංවිධානය මගින් හඳුන්වා දුන් ප්‍රමිතිය.

අවදානම් පිළිබඳ දැනුවත් සංස්කෘතිය (**Risk-aware Culture):** රාමු පමණක් ප්‍රමාණවත් නොවේ, ආයතනයේ ඉහළ සිට පහළ දක්වා සෑම අයෙක්ම තම දෛනික තීරණ වලදී අවදානම ගැන සැලකිලිමත් වන සංස්කෘතියක් තිබිය යුතුය

JMC vLearning
"your virtual learning partner"

අවදානම නිර්වචනය කිරීම සහ ආයතනික අදාළත්වය

අවදානම (Risk) යනු කුමක්ද?අවදානම යනු අරමුණු කෙරෙහි අවිනිශ්චිතතාවයේ බලපෑමයි (Effect of uncertainty on objectives).

මෙය සෘණාත්මක (Threats - තර්ජන) හෝ ධනාත්මක (Opportunities - අවස්ථා) විය හැකිය.උදාහරණ: වෙළඳපොළට එන නව තාක්ෂණය එක් ආයතනයකට තර්ජනයක් වන අතර, නවෝත්පාදනයන් කරන තවත් ආයතනයකට එය අවස්ථාවකි.

අවදානම් වර්ග (Main Types of Risk):

අවදානම් වර්ගය	විස්තරය
උපායමාර්ගික අවදානම් (Strategic Risk)	දිගුකාලීන අරමුණු වලට බලපාන අවදානම් (උදා: වෙළඳපොළ වෙනස්වීම්).
මෙහෙයුම් අවදානම් (Operational Risk)	දෛනික කටයුතු වලට බලපාන අවදානම් (උදා: පද්ධති බිඳ වැටීම්, සැපයුම් දාම ගැටලු).
මූල්‍ය අවදානම් (Financial Risk)	මූල්‍ය අලාභ හා සම්බන්ධ අවදානම් (උදා: පොලී අනුපාත වෙනස් වීම්, ද්‍රවශීලතා ගැටලු).
අනුකූලතා අවදානම් (Compliance Risk)	නීති රීති සහ රෙගුලාසි උල්ලංඝනය කිරීම නිසා ඇතිවන අවදානම්.

JMC vLearning "your virtual learning partner"

ව්‍යවසාය අවදානම් කළමනාකරණය (ERM) නිර්වචනය සහ ව්‍යාපාරික අරමුණERM යනු කුමක්ද?

ආයතනයක් සිය අරමුණු සාක්ෂාත් කර ගැනීම සඳහා, තමන් මුහුණ දෙන සියලුම අවදානම් එකිනෙකට සම්බන්ධ කළඹක් ලෙස කළමනාකරණය කිරීමේ උපායමාර්ගික ක්‍රියාවලිය ERM ලෙස හැඳින්වේ.

ERM හි ප්‍රධාන අරමුණු

- **වත්කම් සුරක්ෂිත කිරීම (Safeguard Assets): ආයතනයේ කීර්ති නාමය සහ මූල්‍ය ස්ථාවරත්වය ආරක්ෂා කිරීම.**
- **අවස්ථා ප්‍රයෝජනයට ගැනීම (Capitalise on Opportunities): උපායමාර්ගික අරමුණු වලට ගැළපෙන අවස්ථා හඳුනා ගැනීම.**
- **තීරණ ගැනීම ශක්තිමත් කිරීම (Enhance Decision-making): අවදානම් පිළිබඳ නිවැරදි තොරතුරු මගින් වඩාත් සාර්ථක තීරණ ගැනීමට මණ්ඩලයට (Board) සහාය වීම.**

ERM මගින් වටිනාකමක් නිර්මාණය කරන්නේ කෙසේද? (Value Creation)

- **අවදානම සහ ප්‍රතිලාභය (Risk and Return) අතර සමබරතාවය පවත්වා ගැනීම.**
- **ප්‍රාග්ධන කාර්යක්ෂමතාව (Capital Efficiency) වැඩි දියුණු කිරීම.ව්‍යාපාරික ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව (Operational Resilience) ගොඩනැගීම.**

ERM හි අංග සහ අවදානම් රුචිය (ERM Elements and Risk Appetite)

අවදානම් රුචිය (Risk Appetite) යනු කුමක්ද?ආයතනයක් තම අරමුණු ඉටු කර ගැනීම සඳහා භාර ගැනීමට සූදානම් අවදානම් ප්‍රමාණය සහ වර්ගයයි.

උදාහරණ: නව තාක්ෂණික සමාගමක (Tech Startup) අවදානම් රුචිය ඉහළ මට්ටමක පවතින අතර, පොදු උපයෝගිතා සමාගමක (Utility Company) එය ඉතා අවම මට්ටමක පවතී.

ERM හි මූලික අංග 04

- අවදානම් පාලනය (Risk Governance): වගකීම් සහ වගවීම් පිළිබඳ ව්‍යුහය.
- අවදානම් උපායමාර්ගය (Risk Strategy): අවදානම් කළමනාකරණය ආයතනික අරමුණු සමඟ සම්බන්ධ කිරීම.
- අවදානම් ක්‍රියාවලීන් (Risk Processes): අවදානම් හඳුනා ගැනීම, ඇගයීම සහ අධීක්ෂණය කිරීමේ පියවර.
- අවදානම් සංස්කෘතිය (Risk Culture): අවදානම් කළමනාකරණය පිළිබඳ සේවකයින්ගේ ආකල්ප සහ හැසිරීම්.

JMC vLearning "your virtual learning partner"

ව්‍යාපාරික ක්‍රියාවලීන් සමඟ ERM ඒකාබද්ධ කිරීම (Integrating ERM into Business Processes)

න්‍යායාත්මක දැනුමෙන් ඔබ්බට ගොස් ERM ප්‍රායෝගිකව ආයතනයක දෛනික කටයුතු සමඟ බද්ධ කරන්නේ කෙසේදැයි මෙම කොටසින් සාකච්ඡා කෙරේ. සාර්ථක ඒකාබද්ධතාවයක් යනු අවදානම් කළමනාකරණය හුදෙක් ආරක්ෂක උපක්‍රමයක් ලෙස නොව, තීරණ ගැනීමේදී භාවිත කරන ක්‍රියාකාරී මෙවලමක් බවට පත් කිරීමයි. මෙමඟින් ආයතනය වඩාත් ශක්තිමත් සහ නම්‍යශීලී (Agile) වේ.

ඒකාබද්ධ කිරීම වැදගත් වන්නේ ඇයි?නූතන ව්‍යාපාර මුහුණ දෙන අවදානම් එකිනෙකට සම්බන්ධ වී ඇත. ඒවා වෙන් වෙන්ව (In isolation/Siloed approach) කළමනාකරණය කිරීම අසාර්ථක විය හැකිය.

- නිදර්ශනය (Case Study): ශ්‍රී ලංකාවේ ඇඟලුම් කර්මාන්තය
- අවස්ථාව: එක්තරා රෙදිපිළි නිෂ්පාදකයෙකුට නිෂ්පාදන තත්ත්ව පාලන ගැටලු (Quality control - අභ්‍යන්තර අවදානම්) සහ සැපයුම් දාම බිඳවැටීම් (Supply chain disruptions - බාහිර අවදානම්) යන දෙකටම මුහුණ දීමට සිදු විය.
- ප්‍රතිඵලය: සම්ප්‍රදායික ක්‍රමයට මේවා වෙන් වෙන්ව විසඳීමට උත්සාහ කළේ නම් ගැටලුව තවත් දරුණු විය හැකිය. නමුත් ඒකාබද්ධ ERM විශ්ලේෂණයකින් පෙනී ගියේ සැපයුම් ගැටලුව විසඳීමට වෙනත් සැපයුම්කරුවෙකු තෝරා ගැනීම නිසා නිෂ්පාදනවල තත්ත්වය තවදුරටත් පහත වැටී ඇති බවයි. මෙය අවබෝධ කර ගැනීමෙන් සකස් කළ ඒකාබද්ධ සැලසුම මඟින් ආයතනයේ අපේක්ෂිත පාඩුව අඩු කර ගැනීමට හැකි විය.

භාවිත කරන ක්‍රමවේදයන්

සාර්ථක ඒකාබද්ධතාවයක් සඳහා ක්‍රමවේද දෙකක මිශ්‍රණයක් අවශ්‍ය වේ:

- ප්‍රමාණාත්මක ක්‍රම (Quantitative Methods): දත්ත සහ සංඛ්‍යා භාවිත කරමින් අපේක්ෂිත පාඩුව (Expected Loss = Probability × Impact) ගණනය කිරීම. මෙය මූල්‍යමය වශයෙන් වැඩි බලපෑමක් ඇති අවදානම් ප්‍රමුඛතාවය අනුව පෙළගැස්වීමට උදවු වේ.
- ගුණාත්මක ක්‍රම (Qualitative Methods): මැනිය නොහැකි අවදානම් (උදා: කීර්ති නාමයට වන හානිය, ESG සාධක) පිළිබඳව විශේෂඥ දැනුම සහ විවිධ අවස්ථා විශ්ලේෂණය (Scenario analysis) මඟින් තීරණ ගැනීම.

ප්‍රධාන ව්‍යාපාරික ක්‍රියාවලීන් තුළට ERM ඇතුළත් කිරීම

ERM උපායමාර්ගික මෙවලමක් බවට පත් කිරීමට ප්‍රධාන ක්‍රම තුනක් භාවිත කළ හැකිය

- ක්‍රියාවලීන් තුළ තැන්පත් කිරීම (Process Embedding): පවතින වැඩ ප්‍රවාහයන්ට අවදානම් ඇගයීමේ පියවර එකතු කිරීම (උදා: නව ව්‍යාපෘති යෝජනාවක කොටසක් ලෙස Risk Review එකක් ඇතුළත් කිරීම).
- වැඩ ප්‍රවාහ ඒකාබද්ධතාවය (Workflow Integration): තාක්ෂණය භාවිතයෙන් ස්වයංක්‍රීයව අවදානම් පරීක්ෂා කිරීමේ පියවර (Automated risk checks) ඩිජිටල් පද්ධතිවලට ඇතුළත් කිරීම.
- උපායමාර්ගික පෙළගැස්ම (Strategic Alignment): ආයතනයේ ප්‍රධාන අරමුණු සහ අවදානම් රුචිය (Risk appetite) සමඟ ERM සෘජුව සම්බන්ධ කිරීම.

JMC vLearning
your virtual learning partner

විවිධ අංශයන්හි ඒකාබද්ධතාවය (Integration Across Functions)

ව්‍යාපාරික අංශය	ඒකාබද්ධ කරන ආකාරය (How it works)	ලැබෙන ප්‍රතිලාභය (Benefit)
උපායමාර්ගික සැලසුම්කරණය	අරමුණු සැකසීමේදී අවදානම් රුචිය (Risk Appetite) සහ Scenario analysis භාවිත කිරීම.	වඩාත් ඔරොත්තු දෙන උපායමාර්ග සහ නිවැරදි තීරණ ගැනීම.
මෙහෙයුම් කළමනාකරණය	ව්‍යාපෘති සහ සැපයුම් දාම කළමනාකරණය සඳහා KRI (Key Risk Indicators) පුවරු භාවිත කිරීම.	කාර්යක්ෂමතාව වැඩි වීම සහ පාඩු අඩු වීම.
මූල්‍ය වාර්තාකරණය	අයවැය සහ මූල්‍ය පුරෝකථනවලට අවදානම් දත්ත ඇතුළත් කිරීම. (ICFR ශක්තිමත් කිරීම).	මූල්‍ය වාර්තාවල විශ්වාසනීයත්වය වැඩි වීම සහ ආයෝජක විශ්වාසය.
අනුකූලතාවය සහ ESG	නීති රීති සහ නව ESG ප්‍රමිතීන් ස්වයංක්‍රීයව නිරීක්ෂණය කිරීම.	දඩ මුදල් වළක්වා ගැනීම සහ සමාජ වගකීම තහවුරු කිරීම.

සාර්ථකත්වය සඳහා බලපාන සාධක

- **විධායක අනුග්‍රහය (Executive Sponsorship): ඉහළ කළමනාකාරීත්වයේ සෘජු මැදිහත්වීම.**
- **අන්තර්-ක්‍රියාකාරී පාලනය (Cross-Functional Governance): විවිධ දෙපාර්තමේන්තු නියෝජනය වන අවදානම් කමිටුවක් තිබීම.**
- **සංස්කෘතික ඒකාබද්ධතාවය (Cultural Integration): පුහුණු වැඩසටහන් හරහා සේවකයින්ගේ ආකල්ප වෙනස් කිරීම.**

JMC vLearning
"your virtual learning partner"

ERM ඒකාබද්ධ කිරීමේ ප්‍රතිලාභ (Benefits of ERM Embedding)

ERM ආයතනයේ පද්ධතියට බද්ධ කිරීමෙන් ලැබෙන වාසි ප්‍රධාන අංශ 03කට බෙදා දැක්විය හැකිය:

1. **මෙහෙයුම් ප්‍රතිලාභ (Operational Benefits):** ක්‍රියාවලීන් අසාර්ථක වීම් සහ හදිසි පාඩු අවම වීම.සම්පත් වඩාත් නිවැරදිව භාවිත කිරීම නිසා පිරිවැය ඉතිරි වීම.
2. **උපායමාර්ගික ප්‍රතිලාභ (Strategic Benefits):** වඩාත් දැනුවත් තීරණ ගැනීම සහ අවදානම-ප්‍රතිලාභය (Risk-return) අතර හොඳම සමබරතාවය පවත්වා ගැනීම.වෙළඳපොළ වෙනස්වීම්වලට වේගයෙන් ප්‍රතිචාර දක්වා තරඟකාරී වාසි (Competitive advantage) ලබා ගැනීම.
3. **පාලන ප්‍රතිලාභ (Governance Benefits):** වගකීම් සහ වගවීම් (Accountability) සහ විනිවිදභාවය වැඩි වීම.නීතිමය අනුකූලතාවය සහ කොටස්කරුවන්ගේ විශ්වාසය තහවුරු වීම.

තාක්ෂණික මෙවලම්වල සහාය

වර්තමානයේ **Advanced Analytics, AI** සහ **GRC** පද්ධති භාවිතයෙන් තත්කාලීනව **(Real-time)** අවදානම් නිරීක්ෂණය කිරීමටත්, මිනිස් ඇසට මඟ හැරෙන රටාවන් හඳුනා ගැනීමටත් හැකි වී තිබේ. මෙය අවදානම් කළමනාකරණය හුදෙක් "පිරිවැයක්" **(Cost centre)** වෙනුවට "තරඟකාරී වාසියක්" **(Competitive advantage)** බවට පත් කරයි.

අවදානම් හඳුනා ගැනීම, ඇගයීම සහ ප්‍රතිචාර දැක්වීම (Identification, Assessment, and Response)

මෙම ක්‍රියාවලිය ERM හි "එන්ජිම" ලෙස හැඳින්විය හැකිය. මෙහිදී සිදුවන්නේ අවිනිශ්චිතතාවයන් (Uncertainty) තීරණ ගැනීමට අවශ්‍ය තොරතුරු බවට පත් කිරීමයි.

අවදානම් හඳුනා ගැනීම සහ ඇගයීම සඳහා වූ තාක්ෂණික ක්‍රම

අවදානම් කළමනාකරණ ක්‍රියාවලිය (Risk Management Process) මෙය අඛණ්ඩව සිදුවන පියවර 4කින් යුත් චක්‍රයකි

- අවදානම් හඳුනා ගැනීම (Risk Identification): ව්‍යාපාරික පරිසරය පරීක්ෂා කර තර්ජන සහ අවස්ථා හඳුනා ගැනීම. මෙහි ප්‍රතිඵලය ලෙස අවදානම් ලේඛනයක් (Risk Register) සකස් කෙරේ.
- අවදානම් ඇගයීම (Risk Assessment): හඳුනාගත් අවදානම්වල සම්භාවිතාව (Probability) සහ බලපෑම (Impact) විශ්ලේෂණය කිරීම. මෙහිදී අවදානම් තාප සිතියමක් (Risk Heat Map) භාවිත කරයි.
- අවදානම්වලට පිළියම් යෙදීම (Risk Treatment): සුදුසු උපායමාර්ගයක් (Accept, Avoid, Reduce, or Transfer) තෝරාගෙන ක්‍රියාත්මක කිරීම.
- අධීක්ෂණය සහ සමාලෝචනය (Monitoring & Review): පාලන ක්‍රම (Controls) නිසි ලෙස ක්‍රියාත්මක වේදැයි අඛණ්ඩව පරීක්ෂා කිරීම.

අවදානම් ඇගයීමේ තාක්ෂණික ක්‍රම (Risk Assessment Techniques)

- ගුණාත්මක ක්‍රම (Qualitative): මැනිය නොහැකි අවදානම් සඳහා වෘත්තීය විනිශ්චය (Professional Judgment) සහ විවිධ අවස්ථා විශ්ලේෂණය (Scenario Analysis) භාවිත කෙරේ.
- ප්‍රමාණාත්මක ක්‍රම (Quantitative): දත්ත භාවිතයෙන් මූල්‍යමය අගයක් ලබා ගැනීම.සූත්‍රය: අපේක්ෂිත පාඩුව (Expected Loss) = සම්භාවිතාව (Probability) × බලපෑම (Impact)

JMC vLearning "your virtual learning partner"

අවදානම් වර්ග සහ මූලාශ්‍ර (Risk Types and Sources)

අවදානම් ප්‍රධාන අංශ දෙකකට බෙදිය හැකිය

- **අභ්‍යන්තර අවදානම් (Internal):** ආයතනය තුළින් ඇතිවන අවදානම් (උදා: මානව වැරදි, පද්ධති බිඳවැටීම්).
- **බාහිර අවදානම් (External):** ආයතනයෙන් බැහැරව සිදුවන දෑ (උදා: ආර්ථික අවපාත, ස්වභාවික විපත්, නව නීති).

COSO රාමුව අනුව ප්‍රධාන කාණ්ඩ 4

1. **Strategic (උපායමාර්ගික):** දිගුකාලීන අරමුණුවලට බලපාන අවදානම්.
2. **Operational (මෙහෙයුම්):** දෛනික ක්‍රියාවලීන්ට බලපාන අවදානම්.
3. **Financial (මූල්‍ය):** මූල්‍ය ස්ථාවරත්වයට බලපාන අවදානම්.
4. **Compliance (අනුකූලතා):** නීති රීති උල්ලංඝනය වීමේ අවදානම්.

මෙහෙයුම් සහ වෙළඳපොළ අවදානම් විශ්ලේෂණය (Operational & Market Risk)

අවදානම් වර්ගය	උදාහරණ	නිර්දේශිත පාලන ක්‍රම (Recommended Controls)
තාක්ෂණික සහ සයිබර් (Cybersecurity)	දත්ත සොරකම් කිරීම්, පද්ධති අක්‍රිය වීම.	24/7 පද්ධති නිරීක්ෂණය, සේවක පුහුණුව.
වංචා සහ මූල්‍ය අපරාධ (Fraud)	අභ්‍යන්තර වංචා, අනන්‍යතා සොරකම.	කාර්යයන් වෙන් කිරීම (Segregation of duties), AI භාවිතයෙන් වංචා හඳුනා ගැනීම.
පොලී අනුපාත (Interest Rate)	පොලී අනුපාත වෙනස් වීම් නිසා ලාභය අඩුවීම.	වත්කම්-බැරකම් කළමනාකරණය (ALM), Hedging උපායමාර්ග.
ද්‍රවශීලතාව (Liquidity)	ගෙවීම් කිරීමට අවශ්‍ය මුදල් නොමැති වීම.	දෛනික මුදල් ප්‍රවාහ අධීක්ෂණය, හදිසි අරමුදල් සැලසුම් (Contingency plans).

JMCvLearning
"your virtual learning partner"

අවදානම් අවම කිරීමේ උපායමාර්ග (Mitigation Strategies)

අවදානමක් හඳුනාගත් පසු එයට ප්‍රතිචාර දැක්වීමට ප්‍රධාන ක්‍රම 4ක් (The 4 T's/Strategies) ඇත:

- මාරු කිරීම (Transfer): මූල්‍යමය පිරිවැය වෙනත් පාර්ශවයකට පැවරීම (උදා: රක්ෂණයක් ලබා ගැනීම - Insurance).
- මඟහැරීම (Avoidance): අවදානම ඇති කරන ක්‍රියාව සම්පූර්ණයෙන්ම නතර කිරීම (උදා: අවදානම් සහිත ව්‍යාපෘතියක් අත්හැර දැමීම).
- අඩු කිරීම (Reduction): පාලන ක්‍රම හරහා අවදානම අඩු කිරීම (උදා: ගිනි නිවන පද්ධති සවි කිරීම).
- පිළිගැනීම (Acceptance): අවදානම සුළු එකක් නම් හෝ එය පාලනය කිරීමට යන පිරිවැය අධික නම් කිසිදු ක්‍රියාමාර්ගයක් නොගෙන අවදානම භාර ගැනීම.

උපායමාර්ග තෝරාගැනීමේ න්‍යාසය (Risk Severity Matrix) සුදුසු උපායමාර්ගය තෝරා ගැනීමට මෙම වගුව භාවිත කළ හැකිය:

බලපෑම (Impact)	සම්භාවිතාව (Likelihood)	නිර්දේශිත උපායමාර්ගය
ඉහළ (High)	ඉහළ (High)	මඟහැරීම හෝ අඩු කිරීම (Avoid / Reduce)
ඉහළ (High)	පහළ (Low)	මාරු කිරීම හෝ අඩු කිරීම (Transfer / Reduce)
පහළ (Low)	ඉහළ (High)	අඩු කිරීම හෝ පිළිගැනීම (Reduce / Accept)
පහළ (Low)	පහළ (Low)	පිළිගැනීම (Accept)

JMC vLearning "your virtual learning partner"

පාලනය සහ ආචාරධර්මීය සලකා බැලීම් (Governance and Ethical Considerations)

ඕනෑම ශක්තිමත් ERM වැඩසටහනක පදනම වන්නේ යහපත් පාලනය සහ උසස් ආචාරධර්ම පද්ධතියකි. පාලනය (Governance) යනු ආයතනයේ "අස්ථි පද්ධතිය" වන අතර, ආචාරධර්ම (Ethics) යනු එහි "ජීව රුධිරය" වේ.

ERM හි පාලන ව්‍යුහය (The Role of Governance in ERM)පාලනය මගින් ආයතනයක අවදානම් කළමනාකරණය සඳහා අවශ්‍ය වගවීම (Accountability) සහ අධීක්ෂණය (Oversight) සපයනු ලැබේ.

අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ වගකීම (Board Oversight)

ආයතනයක අවදානම් සම්බන්ධයෙන් අවසාන වගකීම පැවරෙන්නේ අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයටයි. ඔවුන්ගේ ප්‍රධාන කාර්යභාරයන් වන්නේ:

- අවදානම් රුචිය (Risk Appetite) තීරණය කිරීම: ආයතනයට දරාගත හැකි අවදානම් මට්ටම තීරණය කිරීම.
- උපායමාර්ගික අධීක්ෂණය: ERM උපායමාර්ග ක්‍රියාත්මක වන ආකාරය පරීක්ෂා කිරීම.
- සම්පත් වෙන් කිරීම: අවදානම් කළමනාකරණය සඳහා අවශ්‍ය මුදල්, තාක්ෂණය සහ දක්ෂ පුද්ගලයින් ලබා දීම.
- ආයතනික සංස්කෘතිය හැඩගැස්වීම (Tone at the Top): ඉහළ කළමනාකාරිත්වය විසින් ආදර්ශමත්ව අවදානම් පිළිබඳ අවධානය යොමු කිරීම.

කමිටු ව්‍යුහය (Committee Structures) අවදානම් අධීක්ෂණය සඳහා මණ්ඩලය විසින් විශේෂිත කමිටු දෙකක් භාවිත කරයි:

කමිටු වර්ගය	ප්‍රධාන වගකීම්	සංයුතිය
විගණන කමිටුව (Audit Committee)	මූල්‍ය වාර්තාකරණය, අභ්‍යන්තර පාලන සහ අනුකූලතා අවදානම් අධීක්ෂණය.	ස්වාධීන අධ්‍යක්ෂවරුන් (මූල්‍ය විශේෂඥයෙකු ඇතුළුව).
අවදානම් කමිටුව (Risk Committee)	සමස්ථ ERM රාමුව, උපායමාර්ගික සහ මෙහෙයුම් අවදානම් අධීක්ෂණය.	අවදානම් සහ උපායමාර්ග පිළිබඳ විශේෂඥ දැනුම ඇති අධ්‍යක්ෂවරුන්.

ආරක්ෂක වළලු තුනේ ආකෘතිය (The Three Lines Model)

මෙම ආකෘතිය මඟින් ආයතනයක් තුළ අවදානම් කළමනාකරණ වගකීම් බෙදී යන ආකාරය පැහැදිලි කරයි. මෙය වගකීම් පැහැදිලි කිරීමට සහ කාර්යයන් අතිපිහිත වීම වැළැක්වීමට උදවු වේ.

ආරක්ෂක වළල්ල	භූමිකාව	ප්‍රධාන වගකීම්
පළමු වළල්ල (First Line)	අවදානම් හිමිකාරීත්වය සහ කළමනාකරණය	දෛනික මෙහෙයුම්වලදී අවදානම් හඳුනා ගැනීම සහ පාලන ක්‍රම ක්‍රියාත්මක කිරීම.
දෙවන වළල්ල (Second Line)	අධීක්ෂණය (Oversight)	අවදානම් ප්‍රතිපත්ති සැකසීම, නීති රීති වලට අනුකූල වීම නිරීක්ෂණය කිරීම.
තෙවන වළල්ල (Third Line)	ස්වාධීන සහතිකය (Assurance)	පළමු සහ දෙවන වළල්ලේ කාර්යක්ෂමතාවය පරීක්ෂා කර මණ්ඩලයට ස්වාධීන වාර්තා ලබා දීම (අභ්‍යන්තර විගණනය).

වෘත්තීය ආචාරධර්ම (Professional Ethics)

හොඳ පාලන ව්‍යුහයක් තිබුණද, ආචාරධර්මීය පදනමක් නොමැති නම් ERM වැඩසටහනක් අසාර්ථක විය හැකිය. වෘත්තිකයන් ලෙස ඔබ අනුගමනය කළ යුතු ප්‍රධාන මූලධර්ම වන්නේ:

- අවංකභාවය (Integrity): අවංකව සහ ඍජුව කටයුතු කිරීම.
- අරමුණුගතභාවය (Objectivity): පක්ෂග්‍රාහී නොවී තීරණ ගැනීම.
- වෘත්තීය නිපුණතාව (Competence): දැනුම සහ කුසලතා යාවත්කාලීනව තබා ගැනීම.
- රහස්‍යභාවය (Confidentiality): ආයතනික තොරතුරු සුරක්ෂිතව තබා ගැනීම.
- වෘත්තීය හැසිරීම (Professional Behaviour): නීති රීති වලට අනුකූලව කටයුතු කිරීම.

JMC vLearning "your virtual learning partner"

පුවරු මට්ටමේ අවදානම් උපකරණ පුවරුව (Board-Level Risk Dashboard)

මණ්ඩලයට ඉක්මනින් තීරණ ගැනීම සඳහා පහත දැක්වෙන ආකාරයේ සාරාංශ වාර්තාවක් (Dashboard) සැපයීම අත්‍යවශ්‍ය වේ.

ප්‍රධාන අවදානම් දර්ශකය (KRI)	කාණ්ඩය	අවදානම් රුචිය	වර්තමාන මට්ටම	තත්ත්වය (Status)
සැපයුම් දාම බිඳවැටීම්	මෙහෙයුම්	මධ්‍යම	අවම	කොළ (Green)
දත්ත සොරකම් (Data Breach)	තාක්ෂණික	අවම	අවම	කොළ (Green)
කාබන් විමෝචනය (Carbon)	ESG	අවම	මධ්‍යම	තැඹිලි (Amber)

අවදානම් කළමනාකරණයේ ආචාරධර්මීය සලකා බැලීම් (Ethical Considerations)

පාලන ව්‍යුහය (Governance) මඟින් නීති රීති පද්ධතිය සපයන අතර, ආචාරධර්ම (Ethics) මඟින් ආයතනය සතු "හෘද සාක්ෂිය" නිරූපණය කරයි. අවදානම් කළමනාකරණයේදී ඔබ ගන්නා තීරණ, ආයතනයේ වටිනාකම් මෙන්ම එහි පැවැත්ම කෙරෙහිද සෘජුවම බලපායි.

ප්‍රධාන අභියෝගය: ලාභය සහ ආරක්ෂාව අතර ගැටුම

වෘත්තිකයෙකු ලෙස ඔබ මුහුණ දෙන ප්‍රධානතම ආචාරධර්මීය ගැටලුව වන්නේ ලාභය උපයීම (Profit) සහ පාර්ශවකරුවන් ආරක්ෂා කිරීම (Protection) අතර සමබරතාවය පවත්වා ගැනීමයි.

- **කෙටිකාලීන ඉලක්ක: වැඩි ලාභයක් පෙන්වීම සඳහා ආරක්ෂක පියවරයන් හෝ පාරිසරික පාලනයන් සඳහා යන වියදම් අඩු කිරීමට පෙළඹීම.**
- **දීර්ඝකාලීන බලපෑම: මෙවැනි කෙටිකාලීන තීරණ මඟින් ආයතනයේ කීර්ති නාමයට හෝ පැවැත්මට දැඩි හානි සිදුවිය හැකිය.**

JMCvLearning "your virtual learning partner"

ලාභය සහ ආරක්ෂාව පිළිබඳ තීරණ ගැනීමේ න්‍යාසය

තීරණයක් ගැනීමේදී මූල්‍ය ප්‍රතිලාභය මෙන්ම ආචාරධර්මීය බලපෑම (Ethical Impact) සලකා බැලීම සඳහා පහත වගුව භාවිත කළ හැකිය:

මූල්‍ය ප්‍රතිලාභය	ආචාරධර්මීය/ආරක්ෂක බලපෑම	නිර්දේශිත ක්‍රියාමාර්ගය
ඉහළ (High)	ඉහළ (High)	**අධි-අවදානම් කලාපය:** දැඩි ආචාරධර්මීය සමාලෝචනයක් සහ අවම කිරීමේ පියවර අවශ්‍ය වේ.
ඉහළ (High)	පහළ (Low)	**ප්‍රමුඛතාවය:** ලාභය සහ ආරක්ෂාව යන දෙකම එකඟ වන කලාපයයි.
පහළ (Low)	ඉහළ (High)	**ආචාරධර්මීය අත්‍යාවශ්‍යතාවය:** මූල්‍ය ලාභය අඩු වුවද පාර්ශවකරුවන්ගේ ආරක්ෂාව වෙනුවෙන් ක්‍රියා කළ යුතුය.
පහළ (Low)	පහළ (Low)	**අඩු ප්‍රමුඛතාවය:** උපායමාර්ගිකව වැදගත් නොවේ නම් මඟහරින්න.

විනිවිදභාවය සහ පාර්ශවකරුවන් සමඟ සන්නිවේදනය (Transparency)

විනිවිදභාවය යනු ආයතනය මුහුණ දෙන අවදානම් සහ ඒවා පාලනය කිරීමට ගන්නා පියවර පිළිබඳව අවංකව සහ විවෘතව තොරතුරු හෙළිදරව් කිරීමයි. මෙය විශ්වාසය ගොඩනැගීමේ පදනම වේ.

ප්‍රධාන මූලධර්ම

- **කාලීන හෙළිදරව්ව (Timely Disclosure):** අවදානමක් හඳුනාගත් වහාම ඒ පිළිබඳව දැනුම් දීම.
- **අවංක වාර්තාකරණය:** ජයග්‍රහණ මෙන්ම අසාර්ථක වීම් ද සමබරව වාර්තා කිරීම.
- **වගවීම (Accountability):** වැරදි සිදුවූ විට ඒවා පිළිගැනීම සහ නිවැරදි කිරීමට ගන්නා පියවර පැහැදිලි කිරීම.

JMC vLearning "your virtual learning partner"

පාර්ශවකරුවන් සඳහා සන්නිවේදන උපායමාර්ග:

පාර්ශවකරුවන් (Stakeholders)	අවදානම් පිළිබඳ අවධානය	සන්නිවේදන මාධ්‍යය
ආයෝජකයින් (Investors)	මූල්‍ය බලපෑම, ESG අවදානම්.	වාර්ෂික වාර්තා, ESG වාර්තා.
නියාමකයින් (Regulators)	නීතිමය අනුකූලතාවය.	විධිමත් පාලන වාර්තා.
සේවකයින් (Employees)	රැකියා සුරක්ෂිතභාවය, සේවා ස්ථානයේ ආරක්ෂාව.	අභ්‍යන්තර චක්‍රලේඛ, පුහුණු වැඩසටහන්.
ප්‍රජාව (Community)	පාරිසරික බලපෑම, මහජන ආරක්ෂාව.	පොදු ප්‍රකාශන, ප්‍රජා සාකච්ඡා.

විශ්වාසය ගොඩනැගීමේ පියවර 04

ප්‍රසිද්ධියට පත් වූ විශාල සමාගම් පවා බිඳ වැටෙන්නේ විශ්වාසය පළුදු වූ විටය. විශ්වාසය ගොඩනැගීම සඳහා පියවර 04ක් අනුගමනය කළ යුතුය

- **ස්ථාපිත කිරීම (Establish): අවංකභාවය සහ දක්ෂතාවය ප්‍රදර්ශනය කිරීම.**
- **පවත්වාගෙන යාම (Maintain): පවසන දේ ක්‍රියාවෙන් පෙන්වීම.**
- **ප්‍රතිසංස්කරණය (Repair): වැරදීමක් වූ විට වගකීම භාරගෙන නිවැරදි කිරීම.**
- **ශක්තිමත් කිරීම (Strengthen): නීතිමය සීමාවන්ගෙන් ඔබ්බට ගොස් ආදර්ශවත් ආචාරධර්මීය නායකත්වයක් පෙන්වීම.**

JMC vLearning "your virtual learning partner"